

Turinys

Pratarmė / 4

Įvadas / 5

PIRMAS SKYRIUS

Geografinis pasaulio pažinimas / 7

1. Geografijos mokslų sistema / 8
2. Žemės geografinio pažinimo pradžia / 11
3. Mesopotamijos gyventojų geografinis akiratis / 15
4. Senovės Egiptas ir geografinis pasaulio pažinimas / 19
5. Finikiečių ir kartaginiečių jūrų žygiai / 23
6. Senovės Kinijos geografinis pasaulio pažinimas / 27
7. Pasaulio geografinis pažinimas senovės Indijoje / 31
8. Senovės Graikijos civilizacija / 34
9. Senovės Graikija: geografijos pradžia / 38
10. Helenistinė geografija / 42
11. Pasaulio geografinis pažinimas senovės Romoje / 46
12. Pasaulio geografinis pažinimas viduramžių Europoje / 50
13. Viduramžių Europos keliautojai ir atradėjai / 54
14. Arabų kelionės ir geografinė patirtis / 58
15. Didieji geografiniai atradimai / 62
16. Lietuvos geografinis pažinimas / 66
17. Šių laikų geografiniai tyrimai / 70

ANTRAS SKYRIUS

Kartografija / 75

18. Kartografijos samprata / 76
19. Žemėlapiai ir jų savybės / 80
20. Žemėlapių kartografinis vaizdas ir sutartiniai ženklai / 83
21. Matematiniai žemėlapių elementai / 86
22. Geografinis tinklas ir geografinės koordinatės / 90
23. Žemėlapių panaudojimas / 93
24. Kiti kartografijos kūriniai / 96
25. Geografinės informacijos sistemos / 100

TREČIAS SKYRIUS

Žemė Visatoje / 105

26. Saulės sistemos kilmė / 106
27. Saulės sistema / 110
28. Saulė / 114
29. Saulės sistemos planetos / 118
30. Žemės palydovas – Mėnulis / 122
31. Mažieji Saulės sistemos kosminiai kūnai / 126
32. Žemės planeta / 129
33. Žemės orbitinis judėjimas / 133
34. Žemės sukimasis apie savo ašį / 137
35. Kalendorius / 141
36. Žemės kilmė ir vidinė sandara / 144
37. Žemės magnetinis laukas / 147

Turinys

Pratarmė / 5

PIRMAS SKYRIUS

Litosfera ir Žemės paviršius / 7

1. Litosfera ir plokščių tektonika / 8
2. Žemės pluta / 12
3. Žemės plutos uolienos / 15
4. Žemės paviršius ir reljefas / 19
5. Reljefas ir jį formuojantys veiksniai / 22
6. Tektoniniai judesiai ir žemės drebėjimai / 26
7. Vulkanizmas ir jo padariniai / 30
8. Dūlėjimas ir gravitacinis dūlėsių judėjimas / 36
9. Vanduo ir Žemės paviršius / 41
10. Ledynai ir Žemės paviršius / 45
11. Vėjo veiklos įtaka Žemės paviršiui / 50
12. Žemės reljefo įvairovė / 54

ANTRAS SKYRIUS

Atmosfera ir klimatas / 59

13. Atmosferos kilmė ir sudėtis / 60
14. Atmosferos struktūra / 63
15. Atmosferos energija / 66
16. Saulės energija ir Žemės paviršius / 70
17. Oro temperatūra / 73
18. Oro temperatūros pasiskirstymas / 76
19. Atmosferos drėgmė / 80
20. Vandens garų kondensacija / 83
21. Atmosferos krituliai / 86
22. Metinis kritulių režimas ir pasiskirstymas / 89
23. Bendroji atmosferos cirkuliacija / 92
24. Atmosferos slėgis / 95
25. Atmosferos slėgio pasiskirstymas / 98
26. Oro judėjimas / 101
27. Pastovūs vėjai / 104
28. Vietiniai vėjai / 107

29. Oro masės / 110

30. Atmosferos ir klimato frontai / 113

31. Atmosferos sūkuriai / 116

32. Tropiniai ciklonai ir mažieji atmosferos sūkuriai / 119

33. Orai / 122

34. Klimatas / 125

35. Pusiaujo ir subekvatorinis klimatas / 128

36. Atogrąžų ir paatogrąžio klimatas / 131

37. Vidutinių platumų klimatas / 135

38. Subpoliarinis ir poliarinis klimatas / 139

39. Mikroklimatas / 142

40. Klimato kaita / 145

41. Atmosferos tarša ir visuotinis klimato atšilimas / 148

TREČIAS SKYRIUS

Hidrosfera / 153

42. Hidrosferos kilmė ir sudėtis / 154

43. Pasaulio vandenyno sudėtis / 158

44. Vandens cheminės ir fizinės savybės / 162

45. Pasaulio vandenyno vandens temperatūra / 167

46. Pasaulio vandenyno vandens judėjimas / 172

47. Požeminiai vandenys / 177

48. Upės / 181

49. Ežerai / 186

KETVIRTAS SKYRIUS

Biosfera ir geografinė sfera / 191

50. Mūsų planetos biosfera / 192

51. Dirvožemiai / 196

52. Geografinė sfera / 201